

УДК 37.016:[811.161.2+821.161.2.09Сковорода](076.5)

DOI: <https://doi.org/10.54662/veresen.4.2022.09>

*Анастасія Кузнєцова,
ORCID iD 0000-0002-5947-0387
старший викладач кафедри
теорії й методики мовно-літературної
та художньо-естетичної освіти
Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
Адміральська, 4-а, м. Миколаїв, 54001, Україна
anastasiia.kuznietsova@moipro.mk.ua*

КОМПЕТЕНТНІСНІ ЗАВДАННЯ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ ВИВЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ)

У практико орієнтованій статті висвітлено методичні аспекти моделювання компетентнісних завдань як дієвого інструменту вивчення державної мови в середній школі. Розкрито їхні дидактичні можливості у вивченні української мови за текстоцентричним підходом. Запропоновано систему компетентнісних / предметних і полікомпетентнісних завдань під час опрацювання синтаксису складного речення в 9 класі на основі художніх текстів Григорія Сковороди. Представлені вправи створено з урахуванням компетентнісного потенціалу предмета «Українська мова», очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів 9 класу за чинною програмою (Українська мова 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, 2017) та основних дидактичних вимог до моделювання таких вправ.

Ключові слова: Григорій Сковорода; державна мова; компетентнісні / предметні завдання; полікомпетентнісні завдання; синтаксис складного речення; текстоцентричний підхід.

@ Кузнєцова А. М., 2022

Вступ. Актуальність дослідження. Важливим завданням навчання державної мови в середній школі є не тільки ознайомлення учнів з основними мовними нормами, а й «формування у школярів компетентностей комунікативно доцільно й виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях і сферах спілкування з дотриманням норм українського етикету» (Українська мова 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, 2017, с. 1). Відтак знання стають не метою навчання, а засобом розв'язання комунікативних проблем, основою мовленнєвого досвіду здобувачів освіти та їхньої здатності використовувати засвоєне на

практиці. Слушним підтвердженням цього є методична заувага О. М. Горошкіної про те, що традиційні формули програми «учні повинні знати», «учні повинні вміти» повинні бути трансформовані у варіант «Учні повинні знати, щоб вміти» (Горошкіна О. М., 2019, с. 53).

Саме компетентнісний підхід сприяє формуванню і розвитку особистості, що вільно володіє державною мовою, здатна самостійно розв'язувати комунікативні проблеми в різних сферах життєдіяльності. Дієвим інструментом вивчення державної мови є компетентнісні завдання – чітко структуровані поліфункціональні навчальні одиниці, здатні вивести заняття україн-

ської мови за рамки класно-урочної системи.

Загальний аналіз досліджень і публікацій із проблеми. Питанню реалізації компетентнісного підходу в закладах загальної середньої освіти присвячено праці Н. Б. Голуб, І. П. Гудзик, Л. І. Мамчур, М. І. Пентилюк, О. Я. Савченко. Чимало науковців представили теоретико-практичні аспекти компетентнісного навчання української мови: розкрили компетентнісно орієнтовані цілі та структуру сучасного уроку української мови (Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, М. І. Пентилюк, К. І. Пономарьова); окреслили шляхи формування і розвитку компетентних мовців-старшокласників, запропонували зразки компетентнісно орієнтованих вправ і завдань з української мови для учнів 10–11 класів (Н. В. Бондаренко, О. П. Глазова, О. М. Горошкіна, С. В. Косянчук, С. А. Омельчук) (Бондаренко Н. В., Косянчук С. В., 2018, с. 44–56; Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Попова Л. О., 2020); розробили систему завдань із розвитку мовлення для реалізації предметних і ключових компетентностей (С. В. Цінько, Л. О. Попова); представили вправи за текстоцентричним підходом під час вивчення синтаксису й пунктуації (Н. Б. Голуб, О. П. Глазова).

Аналіз публікацій із проблеми засвідчує, що науковці використовують тексти різних авторів як основу компетентнісних завдань для вивчення однієї мовної теми, зокрема синтаксису. Недостатньо дослідженим залишається питання створення компетентнісних / предметних і полікомпетентнісних завдань для опрацювання синтаксису складного речення на прикладі літературної спадщини одного письменника, тому є потреба докладнішого розгляду означеної проблеми.

Постановка завдання. Метою статті є висвітлення методичних аспектів моделювання компетентнісних завдань як дієвого інструменту вивчення державної мови в середній школі (на матеріалі творчості Григорія Сковороди).

Для реалізації мети визначені такі

завдання:

1. Розкрити дидактичні можливості компетентнісних завдань у вивченні української мови, зокрема за текстоцентричним підходом.
2. Запропонувати систему компетентнісних / предметних завдань під час опрацювання складного речення в 9 класі (на основі художніх текстів Григорія Сковороди).
3. Розробити полікомпетентнісні завдання на матеріалі творчості мандрівного філософа для вивчення синтаксису в середній школі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Компетентнісний підхід до навчання української мови ґрунтується на методах, прийомах і формах активної діяльності здобувачів освіти. На цьому наголошує Н. Б. Голуб: «...щоб підготувати учня до життя, необхідно... навчити його вчитися самостійно, шукати необхідну інформацію, аналізувати, інтерпретувати і зберігати її у пам'яті; критично мислити, працювати в колективі, працювати результативно й адаптуватися в нових умовах» (Голуб Н. Б., 2012, с. 41). Здобуті в такий спосіб мовні знання, сформовані й розвинені мовленнєві навички стануть основою для особистісного й професійного зростання майбутніх випускників і випускниць. Це стає можливим завдяки головному інструменту діяльнісного підходу в опануванні української мови – компетентнісному завданню.

За визначенням К. І. Пономарьової, це спеціально створена дидактична конструкція, яку використовують для формування або перевірки предметних і ключових компетентностей (Пономарьова К. І., 2016, с. 10). Зауважимо, що компетентнісні завдання сприяють також розвитку наскрізних умінь, спільних для всіх компетентностей: читання з розумінням; висловлення власної думки усно й письмово; критичне й системне мислення; логічне обґрунтування позиції; творча діяльність; ініціативність; конструктивне керування емоціями; оцінювання ризиків; уміння приймати рі-

шення; розв'язування проблем; співпраця з іншими.

Систематичне використання таких завдань на уроках української мови забезпечує виховання ціннісних орієнтирів Нової української школи: повага до особистості кожної дитини; рівний доступ до освіти; академічна доброчесність; вільна й самостійна особистість; здоровий спосіб життя; довіра в освітньому середовищі; добробут; активна громадянська позиція і патріотизм; відповідальне ставлення до навколишнього світу (Державний стандарт базової середньої освіти, 2020, с. 2–3). Компетентнісні завдання побудовані на цікавій тематиці, актуальній і зрозумілій для сучасних учнів, тому викликають чималий інтерес до самої справи й передбачуваного кінцевого результату / освітнього продукту. Відповідно зацікавлені й умотивовані здобувачі освіти активніше долучатимуться до виконання поставлених завдань, змодельованих як конкретні життєві ситуації, застосовуючи нестандартний підхід і рішення.

Такі справи є дієвим інструментом міжпредметної інтеграції, зокрема на уроках мовно-літературної освітньої галузі, і сприяють розвитку вмінь вивчати об'єкти і явища довкілля як систему для пошуку раціональних розв'язків проблемних ситуацій. Компетентнісні завдання, побудовані на основі навчальних матеріалів із літератури, дають можливість учням побачити функціонування виучуваних мовних одиниць, наприклад, синтаксичних у різних стилях, типах і формах мовлення. Поділяємо думку Т. Л. Грубої про те, що застосування інтегрованих мовно-літературних завдань сприятиме різнобічному й цілісному розгляду певних лінгвістичних понять та створить умови для формування свідомої, гармонійно розвиненої мовної особистості (Груба Т. Л., 2013, с. 164).

Дидактичні можливості компетентнісних завдань представлено в узагальнювальній схемі 1 «Дидактичні можливості компетентнісних завдань».

Схема 1. Дидактичні можливості компетентнісних завдань

Джерело: складено самостійно

Компетентнісні завдання можна конструювати за **текстоцентричним** підходом, тобто використовувати художній текст як основу такої вправи. Це дасть можливість інтегрувати українську мову й літературу з метою розвитку критичного, системного, творчого, асоціативного мислення здобувачів освіти, їхнього вміння аналізувати мовні одиниці в рамках тексту, а не окремо, створювати власні висловлення з опорою на готовий авторський текст чи без неї.

Текстоцентризм (текстотворчість)
О. П. Глазова визначає як можливість організувати виконання учнями значної кількості взаємопов'язаних навчальних дій на основі невеликого за обсягом тексту (Глазова О. П., 2013, с. 1), що сприяє раціональному використанню часу на уроці. У такий спосіб здобувачі освіти не тільки засвоюють теоретичний матеріал, а й набудуть комунікативної компетентності (практичних умінь і навичок), зможуть зацікавитися певними лексичними чи граматичними мовними нормами, розвинуть спостережливість, збагатять свій словниковий запас. Робота з текстом значно урізноманітнює методичний інструментарій учителя-філолога. Продуктивними стануть пояснювальне / коментоване письмо, вибіркова робота, упорядкування, увідповіднення, трансформація (перебудова, розширення, стиснення, доповнення), моделювання синтаксичних одиниць, лінгвістичне дослідження тощо.

Із-поміж переваг текстоцентризму Н. Б. Голуб визначає розвиток уяви і творчих здібностей учнів, можливість групової роботи, умови для пошуку й осмислення проблеми, розвиток оргдіяльнісних навичок (цілевизначення, планування, коригування, рефлексія); сприяння реалізації багатьох методів навчання, усіх поставлених цілей на уроці (Голуб Н. Б., 2017, с. 4). Саме тому текст є універсальним дієвим інструментом на уроках будь-якого типу.

Моделюючи компетентнісні завдання за текстоцентричним підходом, приділяємо окремо увагу ціннісно-етичній складовій таких вправ. За визначенням В. І. Шуляра,

це здатність учня-читача / учениці-читачки до опрацювання літературно-мистецьких текстів в єдності їх етичних й естетичних вимірів, виявлення цінностей і ціннісних орієнтацій, духовно-етичних норм, закладених змістом художнього твору (Шуляр В. І., 2022, с. 55). Тобто не достатньо взяти за основу компетентнісної вправи «хороший» текст: потрібно проаналізувати його, виявивши духовно-етичне наповнення внутрішнього світу автора, героя (героїв), відтак – аксіологічні можливості самого твору. Важливо передбачити завдання / запитання, що розкриють красу й багатство української мови, залучать учнів до світу мистецтва; сформулюють уміння естетичного сприйняття тексту й мовного чуття; розвинуть потребу в читанні, дбайливому ставленні до державної мови й чистоти власного мовлення; вплинуть на учнів емоційно й зможуть збагатити їхній емоційний інтелект.

Кожен художній твір може бути не тільки цікавим за формою і змістом, а й корисним за своїм мовним наповненням. Тож не зайвим для сучасного вчителя-філолога буде придивитися до авторського стилю тих письменників, чію творчість учні вивчають у програмі шкільного курсу літератури (української, зарубіжної чи інтегрованого курсу). Так, мова художніх творів Григорія Сковороди – відомого українського поета, байкаря, богослова, філософа-містика – є розмаїтою лексично, стилістично й граматично. Привертають увагу ускладнювальні елементи, різні види простих і складних речень, складні синтаксичні конструкції, що є виучуваними в 9 класі – так само, як і творчість мандрівного філософа.

Компетентнісні завдання за текстоцентричним підходом.

Пропонуємо систему компетентнісних / предметних завдань, які ілюструють дидактичні можливості художніх текстів Григорія Сковороди під час вивчення синтаксису в середній школі.

Тема 1. Складне речення, його ознаки. Складносурядне речення.

Завдання 1.1.

Предметні компетентності: уміння розрізняти прості й складні речення, визначати ознаки складного речення (Українська мова 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, 2017, с. 83).

- Прочитайте виразно вірш Григорія Сковороди «De Libertate», звертаючи увагу на інтонаційне забарвлення.
- Прокоментуйте розділові знаки в кінці речень. Чи могли б вони бути іншими? Аргументуйте.
- Поміркуйте, чому на початку твору автор використав питальні речення? Чия думка його цікавить? Як називають такі питання?
- Закодуйте всі речення вірша, позначивши буквою А – просте, буквою Б – складне.
- Виконайте взаємоперевірку за ключем: А А Б Б Б А.
- Яке / які речення виявилися для вас «проблемними» / суперечливими? Поясніть, чому.
- Як відрізнити складне речення від простого? За якими ознаками?

Завдання 1.2.

Предметні компетентності: уміння розрізняти прості й складні речення, розпізнавати складні речення із сурядним і підрядним зв'язком; визначати види складних речень (сполучникові й безсполучникові), засоби зв'язку між частинами речення у складному, кількість граматичних основ у ньому (Українська мова 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, 2017, с. 83).

- Випишіть із поезії Григорія Сковороди «De Libertate» всі складні речення. Позначте кількість частин і граматичні основи в кожному реченні.
- Визначте вид зв'язку між частинами складного речення. Як це зробити?
- Які є види сполучникового зв'язку?
- Назвіть часто вживані сурядні й

підрядні сполучники.

- Яка ідея цього твору?
- Якими мовними засобами вдалося її передати? Якими видами речень?

Завдання 1.3.

Предметні компетентності: уміння складати речення й тексти, використовуючи складносурядні речення (Українська мова 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, 2017, с. 84).

- Які цінності сповідує Григорій Сковорода у вірші «De Libertate»?
- Чи поділяєте ви його погляди?
- Наскільки вони є актуальними нині?
- Висловіть свою думку у формі вільного есе (5–6 речень), використовуючи складносурядні речення.

Тема 2. Складнопідрядне речення.

Завдання 2.1.

Предметні компетентності: уміння знаходити в тексті складнопідрядні речення з однією й кількома підрядними частинами; визначати головну й підрядну частини, види складнопідрядних речень, їхні істотні ознаки, кількість частин; класифікувати складнопідрядні речення за значенням і будовою, засобами зв'язку в них (Українська мова 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, 2017, с. 84–85).

- Прочитайте виразно байку Григорія Сковороди «Бджола та Шершень».
- Випишіть усі складнопідрядні речення. Дайте загальну характеристику кожного, указавши вид за кількістю підрядних частин, вид за значенням.
- Позначте сполучники/сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні.
- Виконайте повний синтаксичний розбір складнопідрядного речення з кількома підрядними частинами.
- Які виражальні можливості складнопідрядних речень?

- Чи висловлено в них головну думку байки? Доведіть.

Завдання 2.2.

Предметні компетентності: уміння конструювати складнопідрядні речення різних видів; правильно ставити розділові знаки між частинами складнопідрядного речення та обґрунтовувати їх (Українська мова 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, 2017, с. 84–85).

- Знайдіть і зачитайте в тексті байки Григорія Сковороди «Бджола

та Шершень» речення з прямою мовою.

- Перебудуйте їх на речення з непрямою мовою, використовуючи підрядні сполучники.
- На що звертаємо увагу під час трансформації речень?
- Прокоментуйте розділові знаки в утворених реченнях.
- Побудуйте схеми до трьох на вибір.

Приклад виконання.

<i>Речення з прямою мовою</i>	<i>Речення з непрямою мовою</i>
– Ти поважний дурень, пане раднику, – відповіла Бджола.	Бджола відповіла Шершню, що він поважний дурень. [Бджола <u>відповіла...</u>], що (<u>він...</u> <u>дурень</u>).

- Чи можна сказати, що Бджола образила Шершня, назвавши його дурнем? Яке лексичне значення цього слова?
- Знайдіть інформацію в інтернет-джерелах (завдання для охочих).

Тема 3. Безсполучникове складне речення.

Завдання 3.1.

Предметні компетентності: уміння знаходити в тексті безсполучникові складні речення; розрізняти їхні види за характером синтаксичних і смислових зв'язків між частинами (Українська мова 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, 2017, с. 86).

- Прочитайте виразно вірш Григорія Сковороди «Всякому місту – звичай і права».
- Про яке суспільство в ньому йдеться?
- Що висловлює назва твору?
- Який вид складних речень переважає в тексті?
- Яке стилістичне навантаження безсполучникових речень?

- Випишіть безсполучникові складні речення з однорідними частинами (I варіант), з неоднорідними частинами (II варіант).
- Позначте граматичні основи в кожному реченні.

Завдання 3.2.

Предметні компетентності: уміння знаходити в тексті безсполучникові складні речення певного виду; обґрунтовувати розділові знаки між частинами безсполучникового складного речення; правильно інтонувати такі речення (Українська мова 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, 2017, с. 86).

- Знайдіть і зачитайте в тексті поезії Григорія Сковороди «Всякому місту – звичай і права» речення, що відповідають опису:
  - 1) безсполучникове, 2 предикативні частини, неоднорідні;
  - 2) безсполучникове, 3 предикативні частини, неоднорідні;
  - 3) безсполучникове, 4 предикативні частини, однорідні;
  - 4) безсполучникове, 5 предикативних частини, однорідні.

- Поясніть розділові знаки між предикативними частинами цих речень.
- Як розділові знаки впливають на інтонацію прочитання речення?
- Яке безсполучникове речення є повторюваним?
- З якою метою автор використовує цей прийом?

Тексти художніх творів мандрівного філософа є продуктивними для створення полікомпетентнісних завдань, що сприяють розвитку кількох ключових компетентностей (однієї базової і 2–4 фонових). Наведемо приклади таких вправ під час опрацювання синтаксису в 9 класі.

Завдання 1.

Ключові компетентності: вільне володіння державною мовою, інноваційність, інформаційно-комунікаційна, навчання впродовж життя, громадянські та соціальні, культурна.

- Прочитайте цікаві факти із життя Григорія Сковороди, скориставшись швидкокодом:

- Зверніть увагу на джерело інформації. Чи є воно, на вашу думку, надійним? Обґрунтуйте. Чи відвідуєте ви схожі сайти? Яким джерелам пошуку інформації надаєте перевагу?
- Об'єднайтеся в групи / мікрогру-

- пи. Укладіть рейтинг п'яти фактів «Сковорода вражає», використовуючи різні види складних речень.
- Представте спільну роботу однокласникам. Оцініть роботу інших груп.

Завдання 2.

Ключові компетентності: вільне володіння державною мовою, математична, компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій, інноваційність.

- Прочитайте виразно вірш Григорія Сковороди «De Libertate».
- Доведіть, що третє речення в тексті твору є складним.
- Запропонуйте чіткий алгоритм розрізнення простого ускладненого й складного речень. Представте його однокласникам.

Методичний коментар. Речення Кажуть, неначе воно золотєє. є складним, тому що має дві граматичні основи (I – кажуть, II – воно золотєє). Помилково присудок кажуть можна сплутати з омонімічним вставним словом і визначити тоді це речення як просте ускладнене. Припустімо, що слово кажуть є вставним. Тоді його можна вилучити зі складу речення, не втративши при цьому цілісності самого речення. Це не так, бо конструкція без умовно визначеного вставного слова є граматично недоцільною.

Від присудка кажуть як від центра першої предикативної частини можна поставити питання до другої частини, що на нього відповідь: Кажуть (що?), неначе воно золотєє. Отже, аналізоване речення є складним із двома предикативними частинами.

Підсумуймо міркування у форматі практичної таблиці:

Неправильно	Правильно
<p>ВС</p> <p><i>Кажуть, неначе <u>воно золотєє</u>?</i></p> <p>(просте, ускладнене вставним словом)</p>	<p><i>Кажуть¹, неначе <u>воно золотєє</u>²?</i></p> <p>(складне, дві предикативні частини, складнопідрядне з'ясувальне)</p>

Завдання 3.

Ключові компетентності: вільне володіння державною мовою, математична, громадянські та соціальні, інформаційно-комунікаційна.

- Випишіть із поезії Григорія Сковороди «De Libertate» просте ускладнене речення. Визначте вид ускладнювального елемента.
- Методичний коментар. Учні повинні виписати останнє речення вірша: *Слава навіки буде з тобою, вольності отче, Богдане-герою!*, ускладнене поширеним звертанням.
- Поміркуйте, це один чи два ускладнювальних елементи? Аргументуйте свою відповідь.
- До кого звертається автор? Чому Богдан – герой?
- За які заслуги названий вольності отче?
- Перегляньте медіатекст, скориставшись швидкокодом. Запишіть 2–3 складні речення на основі побаченого/почутого. За бажанням ускладніть одну з предикативних частин звертанням.

Завдання 4.

Ключові компетентності: вільне володіння державною мовою, математична, інноваційність, екологічна, громадянські та соціальні.

- Які суспільні / соціальні проблеми порушено в байці Григорія Сковороди «Бджола та Шершень»?
- Чи є вони актуальними в наш час? Доведіть свою думку.
- Чому автор узяв образи саме цих комах? Що ви про них знаєте? Яку користь приносять людям / приро-

ді?

- Запропонуйте інших героїв, що зможуть яскраво передати силу байки. Обґрунтуйте свій вибір.

Завдання 5.

Ключові компетентності: вільне володіння державною мовою, інноваційність, інформаційно-комунікаційна, громадянські та соціальні компетентності, культурна.

- Григорій Сковорода писав: «Любов виникає з любові; коли хочу, щоб мене любили, я сам перший люблю» (Сковорода Г. С., 2011, с. 3). Підтвердьте або спростуйте цю думку у форматі допису в соціальну мережу до Міжнародного дня толерантності (16 листопада). Використайте складні речення з різними видами зв'язку. Доберіть відповідні світлини, ілюстрації, відеоряд тощо.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Компетентнісні завдання є дієвим інструментом вивчення державної мови, адже сприяють формуванню та розвитку предметних і ключових компетентностей, наскрізних умінь, ціннісних орієнтирів Нової української школи. Такі вправи цікаві й продуктивні для сучасних здобувачів освіти, тому що є прикладом застосування здобутих знань, умінь і навичок у реальних комунікативних ситуаціях.

Запропоновані в розвідці компетентнісні й полікомпетентнісні завдання для вивчення синтаксису складного речення в середній школі розроблені з урахуванням компетентнісного потенціалу предмета «Українська мова», очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів 9 класу за чинною програмою (Українська мова 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, 2017), а також основних дидактичних вимог до моделювання таких вправ.

Художні тексти Григорія Сковороди (програмові вірші, байки, афоризми) синтаксично розмаїті, а отже є продуктивною основою для розвитку предметних і ключових компетентностей учнів.

чових компетентностей здобувачів освіти на уроках вивчення синтаксису складного речення за текстоцентричним підходом. убачаємо в розробленні компетентнісних / предметних і полікомпетентнісних завдань на основі художніх текстів інших авторів

Перспективу наукових досліджень для вивчення конкретних мовних тем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Розвиток життєвих компетентностей старшокласників засобами підручника української мови / Н. В. Бондаренко, С. В. Косянчук // Проблеми сучасного підручника. – 2018. – № 21. – С. 44–56. – DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2018-21-44-56>
2. Глазова О. П. Текстоцентричний підхід у вивченні української мови: методичні рекомендації для вчителів, які працюють у 5 класі / О. П. Глазова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/yNBVJbr>
3. Голуб Н. Б. Компетентнісно спрямоване навчання української мови в школі: концептуальний підхід / Н. Б. Голуб // Теоретична і дидактична філологія: Збірник наукових праць. – Випуск 12. – Переяслав-Хмельницький : ФОП Лукашевич О. М., 2012. – 282 с. – С. 35–43.
4. Голуб Н. Б. Робота з текстами на уроках української мови у процесі вивчення синтаксису й пунктуації у 8–9 класах / Н. Б. Голуб // Українська мова і література в школі. – 2017. – № 1 (130). – С. 2
5. Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Попова Л. О. Методика компетентнісно орієнтованого навчання української мови учнів ліцею на рівні стандарту: методичний посібник / О. М. Горошкіна, Н. В. Бондаренко, Л. О. Попова Л. О. – Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. – 128 с.
6. Горошкіна О. М. Оновлення змісту методичної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури до реалізації компетентнісного підходу / О. М. Горошкіна // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки : зб. наук. пр. / за ред. проф. Тетяни Степанової. – № 4 (67), грудень 2019. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2019. – 284 с. – С. 51–57. – DOI: <https://doi.org/10.33310/2518-7813-2019-67-4>
7. Груба Т. Л. Використання засобів міжпредметної інтеграції у процесі формування мовної особистості / Т. Л. Груба // Збірник тез виступів учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми розвитку вищої школи та економіки в ХХІ столітті», присвяченої 20-літньому ювілею Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука. – Рівне : РВЦ МЕРУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2013. – 450 с. – С. 162–164.
8. Державний стандарт базової середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/mJ61eVc>
9. Пономарьова К. І. Компетентнісно орієнтовані завдання з української мови: особливості конструювання та застосування / К. І. Пономарьова // Учитель початкової школи. – 2016. – № 12 (43). – С. 10–13.
10. Сковорода Г. С. Афоризми / Г. С. Сковорода // Електронний ресурс «Відкрита книга», 2011. – Режим доступу: <https://cutt.ly/INT9HXG>
11. Сковорода Г. С. Байки Харківські / Г. С. Сковорода // Електронний ресурс «Відкрита книга», 2011. – Режим доступу: <https://cutt.ly/GNT99di>
12. Сковорода Г. С. Поетичні твори / Г. С. Сковорода // Електронний ресурс «Відкрита книга», 2011. – Режим доступу: <https://cutt.ly/KNT9IQ7>
13. Сковорода Г. С. Сад божественних пісень / Г. С. Сковорода // Електронний ре-

курс «Відкрита книга», 2011. – Режим доступу: <https://cutt.ly/PNT3QTF>

14. Українська мова 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/uNbk18q>

15. Шуляр В. І. Модель літературної компетентності учнів-читачів Нової української школи : навчально-методичний посібник / В. І. Шуляр. – Миколаїв : ОШПО, 2022. – 192 с.

**COMPETENCE ORIENTED TASKS AS AN ACTIVE
TOOL TO LEARN THE STATE LANGUAGE
(BASED ON THE HRYHORII SKOVORODA CREATIVITY)**

Kuznietsova Anastasiia,

Senior Lecturer,

Department of Language,

Literature, Art and Aesthetic Education

Mykolaiv In-Service Teachers Training Institute

4-a Admiralska Street, 54001, Mykolaiv, Ukraine

anastasiia.kuznietsova@moippo.mk.ua

The task-oriented article highlights the teaching aspects of designing competency based tasks as an effective language learning tool. Within the Ukrainian language study the didactic possibilities of text oriented approach are revealed. It has been determined that these exercises contribute to development of subject and key competences, cross-cutting skills and values of the New Ukrainian School. They are effective for interdisciplinary integration, particularly, for language and literature lessons.

Competence oriented tasks according to text based approach ultimately develop students' critical thinking, systematic and associative thinking, creativity and ability to evaluate the text with their own statements. Such exercises expand the active vocabulary, develop the imagination and schoolchildren's creativity, as well as the skills of goal setting, planning, correction, and reflection. Through the text, these tasks reveal the beauty and richness of Ukrainian language, they engage students in the literary art world, build the need for reading and enrich emotional intelligence.

It has been proven that Hryhorii Skovoroda's literary works (poems included in curricula, fables, aphorisms) are syntactically diverse, therefore they are a productive basis for the development of students' language and key competencies

A range of subject and multi-competence tasks is proposed during the studying the syntax of a complex sentence in the 9th grade based on Hryhorii Skovoroda's creative heritage. The presented exercises were created taking into account the potential to build Ukrainian language competence, according to the curricula outcomes for 5–9 grades and the main didactic requirements for modeling competence based tasks.

Keywords: *competence / subject tasks; Hryhorii Skovoroda; multi-competence tasks; official language; syntax of a complex sentence; text based approach.*

REFERENCES

1. Bondarenko, N. V. & Kosianchuk, S. V. (2018). Rozvytok zhyttievkykh kompetentnostei starshoklasnykiv zasobamy pidruchnyka ukraïnskoi movy [Development of life skills of high school students using the Ukrainian language textbook]. *Problemy suchasnoho pidruchnyka*, 21, 44–56. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2018-21-44-56> (ukr).

2. Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity. (2020) [State standard of basic secondary education]. Retrieved from: <https://cutt.ly/mJ61eBc> (ukr).
3. Hlazova, O. P. (2013). Tekstotsentrychnyi pidkhid u vyvchenni ukrainskoi movy [Text-centric approach in learning the Ukrainian language]. Retrieved from: <https://cutt.ly/yNBBJbr> (ukr).
4. Holub, N. B. (2012). Kompetentnisno spriamovane navchannia ukrainskoi movy v shkoli: kontseptualnyi pidkhid [Competence-oriented teaching of the Ukrainian language at school: a conceptual approach]. *Teoretychna i dydaktychna filolohiia*, 12, 35–43 (ukr).
5. Holub, N. B. (2017). Robota z tekstamy na urokakh ukrainskoi movy u protsesi vyvchennia syntaksysu y punktuatsii u 8–9 klasakh [Working with texts in Ukrainian language lessons in the process of studying syntax and punctuation in grades 8–9]. *Ukrainska mova i literatura v shkoli*, 1 (130), 2–8 (ukr).
6. Horoshkina, O. M., Bondarenko, N. V. & Popova, L. O. (2020). *Metodyka kompetentnisno oriiantovanoho navchannia ukrainskoi movy uchniv litseiu na rivni standartu* [Methodology of competency-oriented teaching of the Ukrainian language for lyceum students at the standard level]. Kyiv: KONVI PRINT (ukr).
7. Horoshkina, O. M. (2019). Onovlennia zmistu metodychnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv ukrainskoi movy i literatury do realizatsii kompetentnisnogo pidkhodu [Updating the content of the methodical training of future teachers of the Ukrainian language and literature for the implementation of the competence approach]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnogo universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Pedagogichni nauky*, 4 (67), 51–57. DOI: <https://doi.org/10.33310/2518-7813-2019-67-4> (ukr).
8. Hrubá, T. L. (2013). Vykorystannia zasobiv mizhpredmetnoi intehratsii u protsesi formuvannia movnoi osobystosti [The use of means of interdisciplinary integration in the process of forming a linguistic personality]. *Problemy rozvytku vyshchoi shkoly ta ekonomiky v XXI stolitti*. Rivne : RVTs MEHU im. akad. S. Demianchuka, 162–164 (ukr).
9. Ponomarova, K. I. (2016). Kompetentnisno oriiantovani zavdannia z ukrainskoi movy: osoblyvosti konstruiuvannia ta zastosuvannia [Competence-oriented tasks in the Ukrainian language: features of construction and application]. *Uchytel pochatkovoï shkoly*, 12 (43), 10–13 (ukr).
10. Skovoroda, H. S. (2011). Aforyzmy [Aphorisms]. Retrieved from: <https://cutt.ly/INT9HXG> (ukr).
11. Skovoroda, H. S. (2011). Baiky Kharkivski [Kharkiv fables]. Retrieved from: <https://cutt.ly/GNT99di> (ukr).
12. Skovoroda, H. S. (2011). Poetychni tvory [Poetry]. Retrieved from: <https://cutt.ly/KNT9IQ7> (ukr).
13. Skovoroda, H. S. (2011). Sad bozhestvennykh pisen [Garden of divine songs]. Retrieved from: <https://cutt.ly/PNT3QTF> (ukr).
14. *Ukrainska mova 5–9 klasy. Prohrama dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv* (2017) [Ukrainian language grades 5–9. The program for secondary schools]. Retrieved from: <https://cutt.ly/uNbk18q> (ukr).
15. Shuliar, V. I. (2022). *Model literaturnoi kompetentnosti uchniv-chytachiv Novej ukrainskoi shkoly* [Model of literary competence of students-readers of the New Ukrainian School]. Mykolaiiv : OIPPO (ukr).